

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

Н.М.Тимощук

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов
Вінницького державного аграрного університету,*

О.О.Дакалюк,

*старший викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького державного аграрного університету,*

А.А.Гарник

*викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького державного аграрного університету*

У статті обґрунтовано доцільність використання інформаційних технологій ід час вивчення іноземної мови, що значно підвищує якість знань студентів, вказано на необхідність розробки дидактичних матеріалів нового покоління та використання комп'ютера як технічного засобу навчання.

Ключові слова: інформаційні технології, іноземна мова, навчальні програми, комунікація

За сучасних умов розширення економічних, технічних, політичних, соціальних і культурних зв'язків України з зарубіжними країнами іноземна мова стала одним з найважливіших засобів професійного спілкування молодих спеціалістів, тому останнім часом як за рубежом, так і в Україні все більше уваги приділяється проблемі викладання іноземних мов з урахуванням потреб майбутніх фахівців. „До цього періоду знання іноземної мови були обов'язковим компонентом вищої освіти, на сьогодні – постає питання нагальної необхідності та застосування набутих знань з іноземної мови” [5, 69].

Питанню викладання іноземної мови в немовному навчальному закладі присвячені роботи численних авторів. Ця методологічна проблема цікавила таких науковців, як Безпалько В.П., Берман І.М., Цветкова М.М., Скалкін В.Л. Ними проведено ґрунтовний аналіз усіх видів мовленнєвої діяльності, визначено їх роль у навчальному процесі, розглянуто основні принципи підбору лексичного та граматичного матеріалу до занять. У дисертаційних дослідженнях останнього часу (автори: Замкова Н.Л., Логутіна Н.В., Іванова Р.М., Савченко Г.П.) превалює проблема підготовки студентів до професійно-орієнтованого спілкування.

Нагальна потреба сучасного суспільства у спеціалістах, які вільно володіють іноземною мовою у побуті та в професійній діяльності, спричинює необхідність пошуку нових конструктивних методів і прийомів оптимізації та інтенсифікації навчання іноземних мов, здобування нових знань і удосконалення рівня мовної та мовленнєвої підготовки. Поряд з традиційними дидактичними методами викладачі почали широко впроваджувати в навчальний

процес сучасні інформаційні технології, чільне місце серед яких посідає їх комп'ютерний різновид. У запропонованій статті ми зробимо спробу проаналізувати особливості використання інформаційних технологій під час вивчення іноземної мови у вищих немовних (аграрних) закладах як засобу інтенсифікації навчального процесу та підвищення якості за свого матеріалу.

Впровадження сучасних інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови має ряд методичних переваг:

- підвищення ефективності навчального процесу за рахунок одночасного подання викладачем теоретичного матеріалу та демонстрації ілюстративного матеріалу з високим ступенем наочності;
- можливість навчити студентів використовувати комп'ютерну техніку для вирішення навчальних і трудових цілей;
- організація індивідуальної роботи школярів, розвиток їх самостійності та творчості;
- підвищення мотивації студентів за рахунок більшої „привабливості” комп'ютера-викладача, яка зростає за рахунок мультимедійних ефектів;
- розвиток наочно-образного мислення, моторних і вербальних навичок студентів;
- формування навичок роботи з інформацією.

Програмні та технічні засоби, що використовуються на заняттях з іноземної мови, безперечно, мають власну специфіку, сприяють вдосконаленню традиційних методів навчання (див. табл. 1).

Традиційні методи навчання

Традиційні методи навчання	Традиційні засоби та їх дидактичні можливості	Удосконалення за рахунок використання інформаційних технологій
Словесні: розповідь, бесіда, пояснення тощо	Основний засіб – живе слово, котре легко поєднується з іншими засобами навчання. Дає змогу за короткий термін навчання збагатити пам'ять студентів	Подання текстової інформації на екрані, що супроводжується читанням диктора. Можливість багаторазового повторення. Гіперпосилання дають змогу швидко знайти необхідну інформацію
Практичні: вправи, завдання, тощо	Різноманітні навчальні завдання для отримання навичок	Відбувається логічне опрацювання практичного матеріалу, завдання мають диференційований характер, зменшується кількість організаційних моментів
Методи контролю: усна та письмова відповідь, письмова робота, самоконтроль і самооцінка	Тестові чи контрольні завдання, запитання, комунікативні ситуації. Перевірка засвоєних теоретичних і практичних знань, набутих умінь і навичок	Швидка та об'єктивна оцінка результатів. Оперативна самооцінка

Зважаючи на те, що автор статті працює у вищому навчальному закладі сільськогосподарського профілю, принагідно зазначимо, що основними проблемами в навчанні студентів іноземної мови аграрних вузів є недостатня мотивація навчання, нерівномірний рівень мовної компетенції першокурсників, а також надзвичайна обмеженість курсу за обсягом годин. Тому значну частину навчальної роботи студенти повинні виконувати самостійно, і тут їм, звичайно, може стати у нагоді ПК. Для цього створюється відповідна комп'ютерна навчальна програма (КНП), яка забезпечує поступове засвоєння мовного матеріалу фахового спрямування, його актуалізацію, постійний контроль тощо. Вочевидь, новий матеріал, поданий викладачем на аудиторному занятті, потребує ґрунтовного закріплення під час індивідуальної підготовки студентів, яка може також відбуватися в комп'ютерних класах завдяки ПК, а не лише вдома. «У підготовці комп'ютерних програм слід надавати перевагу розвиткові певних мовних навичок» [5, 70]. Тому, як правило, КНП пропонує комунікативні вправи для реалізації мовних можливостей студентів, надає можливість диференціювати та індивідуалізувати навчання. Зокрема, під час використання КНП на практичному занятті з іноземної мови, студенти працюють за власним темпом, опрацьовуючи певний обсяг матеріалу відповідно до рівня власної мовної компетентності.

Надзвичайно важливим є зворотній зв'язок з ПК, коли він реагує на мовлення студента, виправляє його граматичні та фонетичні помилки, задаючи запитання, скеровуючи таким чином роботу студента у творче комуні-

кативне русло. Можливість багаторазового використання тренувальних мовленнєвих вправ значно підвищує рівень комунікативних навичок студентів. Надзвичайно важливою проблемою у навчанні іноземним мовам з використанням ПК стає майстерність педагога. Жодна навчальна програма не в змозі замінити викладача, необхідність його взаємодії зі студентом залишається.

Велику допомогу надають студентам інші навчальні програми з іноземними мовами, вибір яких нині вражає. У розпорядженні студентів граматичні завдання, тексти, діалоги, жарти, музика, відео, можливість прослухати себе та дикторів, тематичні диски з лекціями на обраній іноземній мові – все це дозволяє вивчати мови легко та приємно, самостійно опрацьовувати навчальний матеріал.

Основною формою організації самостійної роботи студентів є використання електронних підручників (ЕП), котрі відкривають нові можливості в організації навчального процесу загалом, зокрема вони надзвичайно важливі для заочного та дистанційного навчання. Функції ЕП з іноземної мови не обмежуються поданням студенту на екрані монітору навчального матеріалу, як правило, вони містять не лише теоретичний матеріал, а різноманітні практичні завдання; мають словники, довідники та глосарій; характеризуються великою графічною наочністю, зручним інтерфейсом для користувача, їх невід'ємною складовою є контрольний блок (завдання для самоперевірки та підсумкові завдання з кожної теми). Превалюючи, на думку Хоменка Л.О. та Балалаєвої О.Ю. [4,

268], критерії якості електронного підручника або навчального посібника такі:

- висока якість змістовної частини;
- наявність визначеної концепції у використанні представлених продуктів і забезпечення їх достатньою кількістю методичних рекомендацій;
- наявність таких істотних властивостей, що можуть бути реалізовані винятково електронними засобами.

Електронний підручник, в якому текстову та графічну інформацію вдало поєднано з аудіо- та відеофрагментами, дозволяє індивідуалізувати навчання. ЕП на відміну від звичайного (друкованого) підручника, наділений інтерактивними можливостями: надання необхідної інформації студентам за запитом і контроль та оцінювання знань, умінь і навичок. Ще однією перевагою ЕП є його гнучкість: він легко змінюється, його просто доповнювати та розповсюджувати.

Сьогодні роль тестового контролю в навчанні зростає. Зокрема, впровадження модульно-рейтингової системи в навчальний процес вищих закладів освіти вимагає його застосування для оцінки знань студентів. Найчастіше ми використовуємо комп'ютерні тестові завдання. Як показує досвід, найзручнішою для їх створення є програма AICT (автоматизована інтерактивна система тестування). По-перше, вона дає можливість створювати тестові завдання різноманітної форми:

1) дихотомічні (потрібно обрати одну правильну відповідь із двох). Наприклад:

Bacteria help us digest our meals, don't they?

- a) *Yes, they do*
- b) *No, they don't*

2) множинні 1 (потрібно обрати одну правильну відповідь із декількох варіантів).

Наприклад:

Farm animals belong to the large group of ____ .

- a) *invertebrates*
- b) *vertebrates*
- c) *reptiles*
- d) *grains*

3) множинні n (слід обрати декілька правильних відповідей, їх кількість може бути зазначеною чи ні).

Наприклад:

What vitamins does the fat-soluble group include?

- a) *vitamin A*
- b) *vitamin D*
- c) *vitamin E*
- d) *vitamin K*
- e) *vitamin C*

f) *vitamin B complex*

4) на відповідність (слід встановити відповідність між елементами лівої та правої колонок). Наприклад:

Match the terms with their definitions:

1. <i>vitamin</i>	a) <i>a chemical substance which is found in certain foods, and is important for growth and good health</i>
2. <i>substance</i>	b) <i>the quality of having none or not enough</i>
3. <i>constitution</i>	c) <i>the way in which something is put together, formation</i>
4. <i>deficiency</i>	d) <i>to experience pain, difficulty or loss</i>
5. <i>manufacture</i>	e) <i>to make or to produce</i>
6. <i>suffer</i>	f) <i>a material type of matter</i>

Наступною перевагою AICT є можливість встановлювати параметри задля поточного тестування. Викладач може обумовити кількість завдань для тестування із їх загальної кількості; час тестування з обов'язковим його зазначенням на екрані, вид оцінювання („зараховано”/ „не зараховано”; виставлення модульно-рейтингової оцінки (100-0 балів); оцінювання за національною шкалою („відмінно” – „незадовільно”) чи за системою ETCS (A – F)).

Основне завдання сучасного навчально-виховного процесу у вищих освітніх закладах – дати студенту можливість самостійно працювати, розвивати творчі здібності та задатки, реалізувати творчий потенціал повною мірою, тобто дати повну свободу в розв'язанні поставлених перед ним цілей і завдань, дати змогу „відхилитися” від загальноприйнятих алгоритмів, способів розв'язання, навчитися самостійно мислити та розбудити свою внутрішню розумову активність. Цьому, безперечно, сприяє використання сучасних інформаційних технологій на заняттях, вони є ефективним засобом вивчення іноземних мов студентами немовних факультетів. Враховуючи вище сказане, зауважимо, що використання інформаційних технологій значно розширює та урізноманітнює програму вивчення іноземних мов в університеті. Така організація навчального процесу значно підвищує мотивацію студентів, спонукає їх до самостійної роботи над опануванням дисципліни, самоаналізу та самоконтролю, розвиває у майбутніх фахівців потребу в самоосвіті.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Галон Ю.А.* Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов // Іноземні мови. – 2000. – № 2. – С. 26–28.
2. *Пометун О., Пироженко Л.* Інтерактивні технології навчання // Відкритий урок. – 2003. – Вип. 3-4. – С. 19-32.
3. *Радченко М.* Недоліки тестового контролю та шляхи їх подолання // Людинознавчі студії: Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2008. – Вип. 17. Педагогіка. – 248 с. – С. 25–38.
4. *Хоменко Л.О., Балалаєва О.Ю.* Досвід розробки методів дистанційного навчання іноземних мов у НАУ // Наукові доповіді НАУ. – 2005. – № 1. – С. 258-270.
5. *Хоменко Л.О., Мусійчук С.М.* З досвіду роботи викладачів кафедри німецької та французької мов зі студентами у комп'ютерному класі // Наука і методика. – 2006. – № 7. – С.69-74.

Стаття надійшла до редакції 22.04.2009 р.

